

## REPERE BIBLIOGRAFICE

**Teologie și logică. Lucrările Simpozionului național din 17–18 aprilie 2013, Arad**, coordonatori Florea Lucaci, Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Editura Academiei Române, București, 2013, 162 p.

Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române, împreună cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad au organizat, în primăvara anului trecut, o întâlnire între specialiști în domeniile teologiei și filosofiei, întâlnire materializată în volumul pe care-l prezentăm în continuare. Prilejul pentru organizarea Simpozionului „Teologie și logică” de la Arad a fost dat, așa cum se arată în *Argumentul* care deschide volumul, de faptul că „istoria creștinismului reține nenumărate momente în care marii teologi, atât din Răsăritul ortodox, cât și din Apusul catolic, au recurs la logică în disputele cu cei care susțineau idei eretice referitoare la adevărul Treimii divine. Dintotdeauna ereziile au fost combătute cu argumente întemeiate atât pe adevărul biblic, cât și pe forța de convingere a logicii”. Rezultatul reprezintă cele șaisprezece comunicări, prezentate în cele două zile ale lucrărilor Simpozionului și incluse în culegerea tipărită de Editura Academiei Române.

Cea dintâi comunicare, a acad. Alexandru Surdu, intitulată „Logică și religiologie”, susține teza conform căreia religiozitatea, ca stare psiho-fizică, intelectuală, morală, estetică și socială poate și trebuie să fie studiată cu mijloace științifice. Incompatibilitatea dintre religie și știință, despre care s-a vorbit mult în secolul trecut, nu are nicio acoperire. Raportul dintre religie și știință este echivalent cu raportul dintre fenomen și știința care se ocupă de el, iar între știință și fenomen nu există incompatibilitate.

Pr. prof. Ștefan Buchiu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București, a prezentat în cadrul Simpozionului de la Arad, comunicarea „Argumentarea logică a dogmei hristologice în «Dogmatica» Sfântului Ioan Damaschin”. Pornind de la constatarea că argumentația logică nu este străină creștinismului, încă din primele momente ale existenței sale, pr. prof. Buchiu arată că, totuși, realitățile revelate de Sfânta Scriptură nu pot face obiectul unor demonstrații logice, care să le încadreze complet în sfera raționalului. Logica paradoxală a creștinismului este aptă de a revela unitatea antinomică dintre creat și necreat, depășind fără a respinge logica rațională pe care se sprijină cunoașterea filosofică. În cadrul utilizării creștine a logicii, un loc de seamă îl ocupă contribuția Sf. Ioan Damaschin, datând dintr-o epocă în care polemicele de ordin dogmatic erau practic neîntrerupte. Metoda argumentării raționale a Sf. Ioan Damaschin, aflată la distanță egală de explicațiile raționaliste ale persoanei lui Iisus Hristos și de soluțiile strict filosofice ale unor probleme teologice, este considerată un model pentru dialogul dintre filosofie și teologie.

„Soluții logice pentru dogmele religioase: de la Lucian Blaga la Constantin Noica” este comunicarea prof. univ. Ioan Biriș, de la Universitatea de Vest din Timișoara. Ea este urmată de contribuția lui Adrian Lemeni la lucrările Simpozionului „Teologie și logică”, intitulată „Implicațiile epistemologice ale teoremelor lui Gödel valorificate în relația dintre teologie și știință”.

Pr. prof. Ioan Tulcan, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, a expus în cadrul lucrărilor comunicarea „Relevanța catafatismului în teologie pentru exprimarea logică a experienței Bisericii”; pornind de la premisa că la baza cunoașterii lui Dumnezeu se găsește revelația divină, pr. prof. Tulcan arată că această cunoaștere este posibilă totodată și prin sesizarea raționalității lumii. Posibilitatea cunoașterii lui Dumnezeu prin lucrările sale creatoare este afirmată de ortodoxie, în ciuda distanței dintre existența absolută a lui Dumnezeu și existența lumii create.

Arhim. Teofan Mada susține, în comunicarea „Indecizia filosofică a lui Augustin”, faptul că acesta nu a înțeles teologia apofatică, sub influența neoplatonismului plotinian, iar pr. Daniel Buda examinează, în „Elemente de logică în lucrarea *Despre vrăjitoarea din Endor contra lui Origen (De enagrimitho)* a Sfântului Eustațiu al Antiohiei”, modalitatea de analiză și respingere într-un text patristic mai puțin cunoscut.

În volumul *Teologie și logică* mai pot fi citite comunicările: „Logica resemnificării religioase” de Mihai D. Vasile, „Interpretări logico-filosofice în Cuvântările despre Dumnezeu ale Sf. Grigorie Teologul” de Florea Lucaci, „Dincolo de logica formală. Paradoxul în dogmatica ortodoxă cu referire specială la Maxim Mărturisitorul” de Cristinel Ioja, „Dovezile existenței lui Dumnezeu în Filosofia religiei a lui Hegel” de semnatarul acestei recenzii, „Hegel și întoarcerea metafizicii” de Claudiu Baci, „Religie și reprezentare la Hegel” de Ștefan-Dominic Georgescu, „Diferențe conceptuale între ortodoxie și catolicism în viziunea lui Mircea Vulcănescu” de Marius Dobre, „Chipul și reprezentarea lui Dumnezeu în *Divanul* lui Dimitrie Cantemir” de Mihai Popa și „Concepția lui Collingwood despre religie” de Sergiu Bălan.

*Dragoș Popescu*